

יוסף יעקב

בעיירה בטרנסילבניה נולד וגדל יוסף, בן למשפחה גדולה: שתי אחיות וחמישה אחים היינו. אבא חייט, ואנו כולנו לומדים מקצוע, וחיינו זורמים בשקט ובשלווה, רחוקים מענייני ציבור ולאום.

והנה צורפה טרנסילבניה להונגריה ותיכף טעמנו 'טעם חיים' חדש. שניים מבני המשפחה, אח שלי ואני, גוייסנו לפלוגות עבודה בצבא ההונגרי ונשלחנו לחזית הרוסית. לא אספר על תלאותינו: נפלתי בשבי הרוסי והייתי שנתיים במחנה שבויים. כאן נודע לי, שאת אחי ובחורים יהודים אחרים עמו הוציאו הרוסים להורג מתוך חשדות של ימי המלחמה. שכלתי את אחי, אך הפורעניות רק מתחילות. חזרתי מהשבי הביתה, הספקתי להתאושש קמעה והנה ב-1944 פלשו הגרמנים. גיטו. טלאי צהוב. באחד הימים רוכזנו בבית הכנסת ואחר כך הוסענו לעיר גדולה בטרנסילבניה – ועדיין היינו כולנו ביחד. אך מקץ עשרה ימים וכל היהודים, ובני משפחותינו בתוכם, הובלנו לאושוויץ. כאן הפרידו מעלינו את ההורים, את האחים הצעירים, דודים ודודות, אף ללחוצ'י ולהיפרד לא נתנו – דומם הבטנו אחריהם ביגון: הם הובלו ישר לבתי-המשרפות. מכל בני המשפחה נשארנו שלושה: יוסף אחי, גיסי ואני. כל הימים השתדלנו להיות ביחד, ואני שומר מכל משמר על יוסף אחי. עתה, ששכלתי את כל בני המשפחה, יקר לי שבעים ושבעה...

כשבועיים ימים שהינו באושוויץ ונלקחנו לעבודת ניקוי ההריסות של גטו וורשה. עבודת פרך, ואוכל לא ניתן. שלושה חודשים העבידונו כאן, ואני דואג כל הימים ליוסף: הלא צעיר הוא וחלש ממני. השתדלתי להקל עליו ככל אשר יכולתי, לסחוב תחתיו את האלונקות הכבדות, את האבנים הגדולות, לפרוס לו מפית.

מן הגטו הובלנו חמשת אלפים יהודים לקוטנה. הלכנו ברגל, ואוכל לא ניתן ומים אין. שבועיים ימים בוססנו בבז'ץ. למקום הגיעה רק מחצית השיירה: מחציתה השניה נפלה בדרך, מאין אונים ומכדורי המשמר הגרמני. ויוסף – כל אותם הימים על ידי, מחזיק מעמד ואף מחזק: נגיע איך שהוא. הוכנסנו ליער. גשם שירד רווה צמאוננו. שלושה ימים רצופים ניתכו גשמי-זעף, ופקודה ניתנה: לשכב, וכל אשר יתרומם – יירה בו במקום. מכאן הובאנו ברכבת לדכאו, חנינו שבוע ימים, והלאה למילדורף. כשמונה חודשים היינו כאן. אך סאת הפורעניות עוד לא מלאה. רוב האנשים לקו בטיפוס, חלו גם יוסף וגיסי. החולים הובדלו בצריף מיוחד. בלילות הייתי מבריא ליוסף רפואות ואוכל, שמרתי על ידו, שמתו תחבשות קרות לראשו הקודח. יום אחד אני בא לבקר באותו צריף, והנה: כל הצריף פונה, ויוסף עם כל השאר והוסעו מכאן. ידענו מה זאת 'הוסעו'. האמנם שכלתי גם את אחי, את יוסף? נואשתי מחיי, חליתי גם אני בטיפוס אך עבדתי, לא רציתי להילקח. כך נשארנו מכל אותו מחנה 250 איש בלבד. אותנו לא הספיקו כבר הגרמנים לחסל, האמריקאים הקדימו ושיחררו אותנו. הם ריפאו אותנו, דאגו לנו, שלחו אותנו לבית-הבראה. "אילו נשאר אחי יוסף עוד שבוע, אילו זכה והגיע" – כך הייתי מהרהר בלבי כל אותם הימים. בטוח הייתי, שהוא איננו עוד בין החיים.

ומה הופתעתי באחד הימים כשהגעתי לבודפשט ונודע לי מפי דודתי: יוסף וגיסי חיים. מיהרתי לכפר-מולדתי, אצה לי דרכי מהתחנה לכפר – והנה הבית. יוסף לא הכיר אותי, את אחיו: אף הוא בטוח היה שאני כבר בין המתים. בסמוך לכך הודיעני יוסף: לא אשאר כאן. אני עולה ארצה. דיברתי על ליבו: חכה קצת, תנוח, גם אני אעלה איתך. דברי היו לשוא. הוא קם – ועלה. גרמניה, בלגיה, ובאניית מעפילים הגיע ב-1946 ארצה. אני הבטחתי לו לבוא אחריו. באניה 'שבתאי לוז'ינסקי' הגעתי, ואף הצלחתי לקפוץ ולעלות לחוף. מובן, כי ביקשתי תיכף את אחי, ובמקרה נודע לי: באשדות הוא.

והנה בהתעכבי ליד מי-הקרח לרוות צמאוני, צץ במפתיע יוסף לפני. שזוף שמש ורוח. כמה גדל והתבגר! בגדי העבודה עדיין עליו: שב הוא עתה מעבודתו בכרם. הוא סיפר לי שהיה בגרעין הרומני, וכי טוב לו בארץ, טוב לו בעבודה.

עם ראשית הגיוס הכללי התגייסתי ועברתי לנגב. לא חרדתי כל כך ליוסף: הן יושב הוא לבטח בקיבוץ. ורק באיחור רב, ביוני, נודע לי כי נפל. הגעתי סוף סוף מן הנגב לאשדות, והנה: גל-אבנים, ומתחתיו – יוסף אחי.
כאן נגמרה דרכך, יוסף: הדרך הקצרה ורבת-התלאות.

אהרון יעקב